

Kultur- og likestillingsdepartementet

LNUs innspill til ny handlingsplan for deltakelse i kultur-, idretts- og friluftaktiviteter

Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) er en paraplyorganisasjon for rundt 100 norske barne- og ungdomsorganisasjoner, med til sammen rundt 600 000 medlemskap. Medlemsorganisasjonene er demokratiske og frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner, og representerer et stort mangfold av aktiviteter og verdier. Felles for alle er at de skaper aktiviteter med og for barn og unge, med mål om at så mange som mulig skal kunne delta i fellesskapene deres. Når vi i dette brevet kommer med våre innspill så er det i bakgrunn av organisasjonenes felles interesser og etter innspillmøter med KUD.

Vi vil takke regjeringen for å forsterke arbeidet, og for muligheten til å komme med innspill til ny handlingsplan for deltakelse i kultur, idrett og friluftsliv. Vi ser frem til det videre samarbeidet, og oppfordrer departementet til å fortsette den gode innsatsen med å engasjere barne- og ungdomsorganisasjonene fremover.

Deltakelse handler om at alle skal få mulighet til å delta

Omtrent ti prosent av norske barn vokser opp i en lavinntektsfamilie ([SSB](#)). De økte mat- og strømprisene gir grunn til bekymring for at tallet skal øke. Å vokse opp i lavinntekt kan gi mange negative konsekvenser, deriblant prege mulighetene til å delta i fritidsaktiviteter på grunn av familieøkonomi.

Regjeringens fritidserklæring slår fast at alle barn og ungdom, uavhengig av blant annet sosioøkonomisk bakgrunn, skal ha mulighet til å ta del i samfunns- og kulturliv, gjennom minst en ukentlig deltakelse i en organisert fritidsaktivitet.

Dette er også en viktig målsetning for de frivillige og demokratiske barne- og ungdomsorganisasjonene. I barne- og ungdomsorganisasjonene er det sjelden behov for dyrt utstyr, og man strekker seg langt for å ha lave medlemskontingenter. Likevel ser også våre organisasjoner at presset familieøkonomi og dyrtid kan være barrierer for deltakelse.

Spørsmål fra KUD som besvares ut i det helhetlige innspillet i fem punkter:

- Hva er det viktigste din organisasjon kan gjøre for å inkludere enda flere barn og ungdom i kultur-, idrett- og/eller friluftslivsaktiviteter?
- Hva trenger din organisasjon for å inkludere enda flere barn og ungdom i kultur-, idrett- og/eller friluftslivsaktiviteter?
- Hvem trenger dere å samarbeide med for å inkludere enda flere barn og ungdom innen kultur-, idrett- og eller friluftslivsaktiviteter? Og hva skal til for at dere finner sammen?

1. Barne- og ungdomsfrivilligheten må styrkes økonomisk

Barne- og ungdomsorganisasjonene jobber kontinuerlig for å skape åpne og inkluderende tilbud for alle barn og unge, uavhengig av økonomi, bosted og bakgrunn. Samtidig opplever organisasjonene strammere budsjetter. Barne- og ungdomsfrivillighetens mål er å holde deltakeravgifter, medlemskontingenter og egenandeler lave. For å få det til, må organisasjonene få styrket sine frie midler som ikke er bundet i prosjekter. Dette bør gjøres gjennom allerede etablerte ordninger, snarere enn å opprette nye tilskuddsordninger. LNU vil derfor peke på behovet for en styrking av Frifond og av grunnstøtten til barne- og ungdomsorganisasjonene, for å på den måten styrke enkle, fleksible og lavterskel ordninger for organisasjonene.

Barne- og ungdomsorganisasjonene vet selv best hvor skoen trykker, og må derfor få rom til å gjennomføre inkluderingsgrepene de selv vurderer som best. For noen vil det viktigste være å kunne tilby gratisplasser på sommerleir, dekke reiseutgifter til og fra leir, og/eller å kjøpe inn utstyr som trengs i aktiviteten. Andre har større behov for å få inn flere underrepresenterte grupper i organisasjonen sin, og derfor trenge å kunne ansette noen som kan koordinere denne innsatsen.

Frifond og grunnstøtten til barne- og ungdomsorganisasjonene er enkle, ubyråkratiske og treffsikre ordninger for å øke deltakelsen i den unge frivilligheten. Dermed sikrer de også at barne- og ungdomsorganisasjonene slipper å bruke tid og krefter på administrativt søknads- og rapporteringsarbeid, og heller kan bruke tid på det som faktisk betyr noe: å skape inkluderende aktivitet av, med og for barn og unge. Arbeidet for å skape en mer inkluderende barne- og ungdomsfrivillighet, krever strategisk og målrettet innsats. Her gjør frivillige en enormt viktig jobb, men det er ikke til å komme utenom at dette arbeidet i mange tilfeller krever ansatte i organisasjonene, som kan følge opp og støtte de frivilliges innsats. Dette bør også anerkjennes når Regjeringen støtter barne- og ungdomsorganisasjonene i inkluderingsarbeid.

Reisekostnader kan gjøre det krevende økonomisk for enkelte å delta. Dette gjelder særlig for deltakere som reiser mellom landsdeler for å dra til sommerleirer, landsleir eller landsmøter. Barne- og ungdomsorganisasjonene tilstreber å holde reisekostnadene for deltakere nede, men dette er utfordrende. I motsetning til mange andre aktører har ikke barne- og ungdomsfrivilligheten sponsorer som kan bidra til å holde reiseutgiftene nede, og ofte må lokallagene prioritere mellom lokal aktivitet og landsdekkende aktivitet.

2. Inkludering av flere gir mer mangfold!

Frivilligheten gjenspeiler i dag ikke befolknings sammensetningen i stor nok grad. Det er viktig at man jobber for et økt mangfold i frivilligheten. Uansett bakgrunn, funksjonsnedsettelse, kulturell tilhørighet, religion eller etnisitet skal frivilligheten være for alle. For nettopp sånn skapes frivilligheten i alle lag igjennom hvem som deltar. Økt mangfold i frivilligheten gir oss større muligheter for nå ut bredere med aktivitetene våre, og for å inkludere flere i de demokratiske fellesskapene.

Flerkulturelle barne- og ungdomsorganisasjoner har et viktig gjennomgripende samfunnsperspektiv, sterk driv og utbredt tillit i sine miljøer. Dette gjør at de når og ivaretar sine målgrupper gjennom treffende og engasjerende integreringstiltak. Mange flerkulturelle barne- og ungdomsorganisasjoner melder om at likevel at de er preget av ildsjel-arbeid, svak struktur og dårlig økonomi, som fører med en rekke kontinuitetsproblemer. Det er derfor viktig å øke kompetansen til organisasjonene på dette feltet. LNU har derfor et prosjekt som

heter Styrk som jobber med akkurat dette. I tillegg jobber Styrk-prosjektet for at den “tradisjonelle barne- og ungdomsfrivilligheten” får lære fra de flerkulturelle organisasjonene, med mål om å bli mer mangfoldige. Det er avgjørende at slike prosjekter får finansiering videre, fordi dette er et behov det vil være i mange år fremover.

3. Styrk eksisterende kompetansetiltak

Trygg! er LNU sitt arbeid for å sikre trygge organisasjoner for barn og unge. Dette er et kompetanseverktøy for organisasjonene. Med *Trygg!* ønsker vi å skape bevissthet om integritet og grenser, skape en lav terskel for varsling, og utvikle gode rutiner for håndtering når overgrep avdekkes. Gjennom å formidle kunnskap, holdninger og gode verktøy ønsker vi å skape trygge og modige barn, ungdom og voksne, og bistå organisasjoner med å bygge trygge fritidsarenaer for alle barn og unge. Kompetanseopplegget består både av opplæring og veiledning vi gir våre medlemsorganisasjoner og en digital veileder. *Trygg!* finansieres i dag med støtte fra Helsedirektoratet. *Trygg!* -prosjektet er svært viktig for å kunne skape en inkluderende barne- og ungdomsfrivillighet, der ingen skal måtte gi seg fordi de opplever noe ubehagelig eller ulovlig.

LNU har jobbet med *Trygg!* sammen med våre medlemmer i over 20 år, og har gjennom dette arbeidet opparbeidet oss mye kunnskap og erfaring om hva som må til for å skape en trygg frivillighet for alle barn og unge. Behovet for god opplæring på området opplever vi LNU har et vesentlig stort behov for både ekstern og internt i våre medlemsorganisasjoner. Støtten til denne type kompetansetiltak må derfor trygges, og ikke knyttes til usikker prosjektstøtte.

4. Medvirkning – samarbeid, dialog og involvering

I LNU jobber vi for at barn og unge skal bli hørt og lyttet til, både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Barn og unge må ha en reell mulighet til å ikke bare bli hørt, men også ha innflytelse og reell makt. En rapport fra Helsedirektoratet fra 2015 om deltakelse viser at medvirkning bidrar i et helseperspektiv til myndiggjøring og tilhørighet¹. For å få flere til å delta i barne- og ungdomsfrivilligheten må unge også kjenne at det har en samfunns- og nytteverdi.

Barn og unge har ikke bare rett til å delta i fritidsaktiviteter, men også rett til å påvirke utformingen av fritids- og tjenestetilbudet der de bor. Mulighet til medvirkning er viktig for barn og unges opplevelser av tilhørighet, mestring, utvikling og livskvalitet. Aktiviteten skjer lokalt på grasrota hos organisasjonene, men mange opplever at det er lite kjennskap til organisasjonene blant resten av lokalbefolkningen. Det er viktig at kommunene har oversikt, slik at alle blir inkludert i relevante prosesser. I tillegg er det viktig at organisasjonene selv opplever at kontakten og samarbeidet mellom kommunen er god og oppsøkende. LNU har utviklet fem råd for reell og meningsfylt medvirkning¹, og vil anbefale at flere offentlige institusjoner, kommuner og andre aktører lager en lignende standard for medvirkning for barn og unge som kan brukes.

Samfunnet er i stadig endring. Digital fremgang bidrar og til store samfunnsendringer. Frivilligheten er ikke fredet fra dette. Kunnskap om sosial ulikhet, barrierer, digital utvikling

---

¹ https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/deltaking-stotte-tillit-og-tilhorighet/Deltaking%20st%C3%B8tte%20tillit%20og%20tilh%C3%B8righet.pdf/_attachment/inline/6259c80f-46e4-4192-ba10-57610a43a855:b9dfc4761f1c80c8405e1f27015665df4caf79/Deltaking%20st%C3%B8tte%20tillit%20og%20tilh%C3%B8righet.pdf

og påvirkning er sentralt for frivilligheten skal kunne møte fremtidens utfordringer. Da er det viktig at statlige myndigheter er en aktiv pådriver og bidragsyter for mer kunnskap og mer kunnskapsdeling innenfor frivillig sektor.

5. Utstyr og lokaler som gir rom for aktivitet og engasjement

Skal barne- og ungdomsorganisasjoner kunne lage inkluderende felleskap, må de ha lokaler og utstyr som gjør dem i stand til å være en enda bedre møteplasser for barn og ungdom. I dag har mange store utfordringer med å finne billige og egnede lokaler for aktiviteter. Organisasjonene bruker altfor ofte mye tid og ressurser i jakten på lokaler. Dette kunne vært unngått med at flere offentlige og andre aktører regionalt og lokalt stiller lokaler tilgjengelig på en lett og ubyråkratisk måte.

Det er avgjørende for barne- og ungdomsfrivilligheten at bygg er tilgjengelige eller universelt utformede. Dette gjelder både gamle bygg som skal renoveres og nybygg. Når organisasjonene vil sikre inkludering, bruker mange betydelige summer på å ha aktivitet i universelt utformede lokaler. Spesielt gjelder dette leie av lokaler tilknyttet til overnatting, noe som gjenspeiles i deltakeravgiften. Gratis tilgang til universelt utformede lokaler er derfor et viktig inkluderingstiltak for barne- og ungdomsorganisasjonene.

I hele landet står det flere offentlige lokaler, slik som skoler og kulturhus, tomme utenfor skole- og arbeidstid. Dette er lokaler som kunne blitt fylt med aktivitet av, med og for barn og unge, og som kunne bidratt til at organisasjonene kan senke deltakeravgiftene sine.

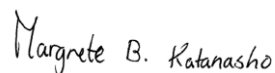
Det kan være ulike grunner til at man ikke låner ut lokaler som skoler eller andre offentlige bygg. Det er ulik praksis og altfor ofte er kunnskapen for dårlig. Vi ser at de lokale forvalterne av byggene ofte ikke kjenner til retningslinjene hos byggeierne, som for eksempel kommune eller fylke. Andre mangler retningslinjer for utlån, mens noen mangler konkret oversikt i forhold til rengjøring, brannforskrifter og andre praktiske ting for å leie ut lokaler til overnatting. Kommunene og fylkene er avgjørende samarbeidspartnere for å bygge ned barrierer ved å tilby lokaler. Videre er det avgjørende at kommunene har god dialog med frivilligheten om planprosesser for bygging av nye bygg, slik at offentlige bygg ivaretar den lokale frivilligheten, enten det omhandler plassering eller for overnatting, akustikk-krav for musikkorganisasjoner, eller tilstrekkelig bredbånd til gaming-klubben.

For noen barne- og ungdomsorganisasjoner er det nødvendig med god tilgang på utstyr, som for eksempel musikkinstrumenter, datamaskiner, eller turutstyr. For aktiviteter som brukes utstyr jevnlig, som for eksempel korps eller dataspillklubber er det hensiktsmessig at organisasjonene eier utstyret selv, slik at tilgang på utstyret er lett tilgjengelig for alle som er med i organisasjonen. For småbrukere av utstyr er det viktig at samarbeidet med utlånsentralene er gode, og at utstyret er i god stand.

Med vennlig hilsen

Martine Tønnessen
Generalsekretær

Margrete Bjørge Kantanasho
Styreleder